

26. 5. 2004

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Přijde doba černých koní?

Vláda České republiky připravila návrh zákona o trestní odpovědnosti právnických osob upravující podmínky trestní odpovědnosti právnických osob a tresty a ochranná opatření, které lze za spáchání stanovených trestných činů právnickým osobám uložit. Podle návrhu zákona nemůže být trestně odpovědná Česká republika, Česká národní banka a územní samosprávné celky, neboť dle důvodové zprávy „Návrh zákona nepředpokládá, že by trestný čin, který spáchá některý z jeho představitelů, i když to bude jeho jménem, mohl vycházet z jeho zvláštních vnitřních zájmů.

Vláda České republiky připravila návrh zákona o trestní odpovědnosti právnických osob upravující podmínky trestní odpovědnosti právnických osob a tresty a ochranná opatření, které lze za spáchání stanovených trestných činů právnickým osobám uložit.

Podle návrhu zákona nemůže být trestně odpovědná Česká republika, Česká národní banka a územní samosprávné celky, neboť dle důvodové zprávy „Návrh zákona nepředpokládá, že by trestný čin, který spáchá některý z jeho představitelů, i když to bude jeho jménem, mohl vycházet z jeho zvláštních vnitřních zájmů. Má se za to, že trestné činy, kterých se dopustí představitelé státu, jsou výlučně jejich osobními činy. Navíc je pochybné, že by stát prostřednictvím vlastních orgánů trestal sám sebe“. Pokud jde o Českou národní banku a jednotky územní samosprávy, jsou vyloučeny proto, že vykonávají některé státní funkce a pokud by přicházela v úvahu jejich trestní odpovědnost, byla by ohrožena jejich autonomie. K uvedeným důvodům lze bez podrobnějšího zhodnocení těžko něco uvést, snad jen, pokud jde o onu skutečnost, že „návrh zákona nepředpokládá, že by trestný čin, který spáchá některý z jeho představitelů, i když to bude jeho jménem, mohl vycházet z jeho zvláštních vnitřních zájmů“ (rozumí se zájmů státu), zda toto není výrazem přílišného optimismu. Naopak ono zhodnocení pochybnosti o trestání sebe sama je vysoce realistické zhodnocení skutečného stavu věci.

Pomineme-li jednotlivá jednání, která by zakládala trestní odpovědnost dle uvedeného návrhu zákona, dostaneme se k možným trestům. Zde je jako nejvyšší trest i možnost zrušení společnosti, což může úvahu zavést k, v nadpisu zmíněným, černým koním. Kdo byli bílí koně víme všichni a jejich doba již naštěstí skončila. Nadále ovšem trvá doba vyřizování konkurenčních sporů mezi podnikateli, a nejen mezi nimi, nejrůznějšími nevybíravými metodami. K jedné z nich patří v případě nepohodlné fyzické osoby snaha dostat tuto na nějakou dobu do vazby. Stačí měsíc, dva, tři – to je v podstatě asi tak nejkratší doba, kterou je možné ve vazbě v České republice prakticky strávit. Dotyčného pak stačí do vazby dostat a konkrétní orgány činné v trestním řízení, ve snaze nepřiznat chybu, někdy udělají hodně další práce pro onoho konkurenta (ona bezdůvodná vazba, za kterou by příslušelo dotyčnému odškodnění, není pro státní orgány nic příjemného) – neplatí to samozřejmě obecně, nicméně vezmeme-li v úvahu názor jednoho nejmenovaného státního zástupce, podle kterého „pokud je někdo nevinný a domnívá se, že sama tato skutečnost je dostatečná a nesnaží se udělat vše pro to, aby svoji nevinu prokázal, pak hodně riskuje“, nebudeme příliš oplývat optimismem.

No a toto vše bylo možné zatím pouze v případě fyzických osob. Návrh zákona o trestní odpovědnosti právnických osob nám zde ale přináší téměř rovnocenný ekvivalent, a sice možnost zrušení společnosti. Není to sice vazba, v konkurenčních sporech to ale stačí. To právě zejména ve vztahu ke

skutečnosti, že trest zrušení společnosti lze uložit i v případě trestného činu, spáchaného zaměstnancem oné právnické osoby při plnění pracovních úkolů.

Samozřejmě bude následovat námitka, že za jednání takového zaměstnance bude právnická osoba odpovídat pouze za podmínek, které dle návrhu zákona stanoví přičitatelnost trestného činu právnické osobě. Uvedené podmínky ovšem kromě poměrně jasného vymezení obsahují i ono univerzální a někdy všeobsahující „trestný čin byl spáchán proto, že její orgány (orgány společnosti) neprovedly taková opatření, která měly vykonat podle zákona nebo která po nich lze spravedlivě požadovat. Opatření, která „lze spravedlivě požadovat“ tedy otevírají neomezené možnosti. Nic na tom nemění skutečnost, že v návrhu zákona následuje demonstrativní výčet. Demonstrativní, nikoliv taxativní. Takže zajistit zrušení společnosti svého konkurenta bude velice těžké, nikoliv však, prostřednictvím nastrčeného zaměstnance, nemožné.

Samozřejmě ten, kdo se mnou nebude souhlasit, bude tvrdit, že v zákonné normě nelze postihnout veškeré lidské jednání ve všech jeho jednotlivostech a požadovat tedy, aby právní norma obsahovala veškerý výčet možných deliktů, je nerozum. Pokud toto bude skutečně někdo tvrdit, tak já, ač to zní také nesmyslně, s ním budu souhlasit. Bezesporu ve slušné, fungující demokratické společnosti je nesmyslné, aby vše bylo jednoznačně „sešněrováno“ rigidními texty zákonných norem, neumožňujících prostor výkladu. Nicméně, jsme již v takovéto společnosti? Je takovou společností společnost, kde veškeré správní normy jsou maximálně popisné a ve značné míře omezující možnost výkladu a tam, kde onen výklad je možný, je tento ve značné míře závislý na libovůli příslušných orgánů? Je tedy za této situace skutečně cestou tak výrazné posílení represe a je tedy toto posílení represe v rovnováze s klady, které by mělo přinést? Tato úvaha je, domnívám se, namístě zejména za situace, kdy lze -li věřit dostupným informacím, je snaha zvýšit výši pokut v rámci přestupkového řízení na částky, prakticky zcela převyšující možnosti běžných občanů. Je samozřejmě, že nikdo by se neměl dopouštět přestupků a už vůbec by nemělo docházet k páčání trestné činnosti, to je ale cílový a, v demokratické společnosti, zřejmě nikdy nedosažitelný stav. Nicméně v současné situaci musíme připustit, že k deliktivnímu jednání dochází a pak zde tedy trest musí plnit svoji funkci. Domnívám se ale, že tresty, které jsou takové, že jsou pro případného pachatele prakticky nesplnitelné, vyvolají pouze jedinou reakci, a to docílit své beztrestnosti zastavením trestního stíhání či správního řízení prakticky za každou cenu. A to i v případě, pokud by za normální situace delikvent trest přijal, nicméně v případě drastického, mu hrozícího trestu, se bude snažit tomuto vyhnout. Pokud si ovšem toto bude společnost, zastoupená svými volenými zástupci přát, nezbývá to, i když je to dle mého názoru obtížně pochopitelné, akceptovat.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké](#)

[konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)

- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)